

United States Holocaust Memorial Museum

Interview with Stasys Stepanavičius **RG-50.473*0133**

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Alicija Žukauskaitė: Laba diena.
Stasys Stepanavičius: Labą dieną.
Alicija Žukauskaitė: Dėkoju jums, kad sutikote su mumis pasišnekėti. Norėjau paprašyti, kad prisistatytumėte. Koks jūsų vardas, pavardė?
Stasys Stepanavičius: Stasys Stepanavičius, Jurgio.
Alicija Žukauskaitė: Kuriais metais gimęs?
Stasys Stepanavičius: 1927.
Alicija Žukauskaitė: O kokioj vietoj?
Stasys Stepanavičius: Keturkaimy.
Alicija Žukauskaitė: Koks arčiausias miestelis buvo prie Keturkaimio?
Stasys Stepanavičius: Naumiestis (Kudirkos Naumiestis), 4 kilometrai.
Alicija Žukauskaitė: Sakykit, ar Kudirkos Naumiestyje prieš karą buvo daug žydų?
Stasys Stepanavičius: Buvo daug, krautuvų daug buvo.
Alicija Žukauskaitė: O jūs pats ar bendraudavot su žydais?
Stasys Stepanavičius: Nu, jo, užeidavom bulkutę nusipirkt ar ką.
Alicija Žukauskaitė: Sakykit, ar jums teko matyti, kas atsitiko su žydais, kai prasidėjo karas?
Stasys Stepanavičius: Su žydais – ne, tik su žydelkom. Žydų nežinau, kur (išvarė).
Alicija Žukauskaitė: O ką jūs matėt su žydelkom?
Stasys Stepanavičius: Mes buvom grybaut Paražnių miške su tokiu senuku, sako, pasilsiva, parūkova. Atvažiavo. Žmonių pulkas ateina, padvados (vežimai) trys ar keturios, nežinau. Sako, palaukime, pažiūrėsime, kas čia yra. Ir žiūrim, kad žydelkas atvaro.
Alicija Žukauskaitė: Iš kur jūs žinojote, kad čia būtent žydelkos?
Stasys Stepanavičius: Pažinojom. Tas žmogus senas buvo, pažinojo visą tą miestą.
Alicija Žukauskaitė: O jūs asmeniškai pažinote ką nors iš tų moterų, kurios ten buvo?
Stasys Stepanavičius: Aš specialiai nežiūrėjau. Mus vijo šalin.
Alicija Žukauskaitė: Ir kas buvo toliau?
Stasys Stepanavičius: Nu, atvarė iki čia, o mes, kai buvom grybaut, matėm, kad ten duobės iškastos, sako (senukas), tai atveda šaudyt kiba (gal). Tai paskui mus vijo šalin nuo to kelio, tai biškį paėjom galiuką ir laukėm. Paskui prasidėjo aliarmas (triukšmas), pradėjo šaudyt, ir mudu „nešėme muilą“ (bėgome) namo. Neleido (žiūrėti).
Alicija Žukauskaitė: Sakykit, kas jus vijo nuo tos vietos?
Stasys Stepanavičius: Vyrai. Vokiečiai buvo, buvo ir civilių. Lietuviškai šnekėjo. Ar jie vokiečiai, ar lietuviai, kas ten žino.
Alicija Žukauskaitė: Tai jie į jus kreipėsi lietuviškai?
Stasys Stepanavičius: Jo.
Alicija Žukauskaitė: Ką jie jums sakė?
Stasys Stepanavičius: Greit kad prapultumėte, kad nebūtų čia nė vieno. Girti visi, o ką tu su jais.
Alicija Žukauskaitė: O iš kur jūs žinojot, kad girti?
Stasys Stepanavičius: Matyti, kur girtas žmogus, kur ne.
Alicija Žukauskaitė: O kaip jie buvo apsirengę?
Stasys Stepanavičius: Civiliai, paprastai. O buvo trys ar keturi vokiečiai, stovėjo ant kelio.
Alicija Žukauskaitė: Ar šitie civiliai turėjo ginklus?

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Stasys Stepanavičius: Turėjo.

Alicija Žukauskaitė: Kokius?

Stasys Stepanavičius: Automatus vokiškus.

Alicija Žukauskaitė: Tai pasitraukėte truputį į šoną ir dar kažko laukėte?

Stasys Stepanavičius: Mes dar biškį laukėm, žiūrėjom, kas darysis. Kai prasidėjo batus aliarmas, klykimas, pradėjo šaudyt, sakom, einam namo.

Alicija Žukauskaitė: Ar jūs matėt, kas vyko, kai kilo tas aliarmas? Kaip kilo tas aliarmas?

Stasys Stepanavičius: Nematėm, užtai kad kokie 200 metrų į mišką. Nuo kelio buvo kokie 50 metrų, o nuo mudviejų kokie 200 metrų.

Alicija Žukauskaitė: O ar jūs matėt tas moteris prie duobės?

Stasys Stepanavičius: Ne, nebuvo matyt, mes per toli buvom.

Alicija Žukauskaitė: Sakykit, kai tos moterys buvo vežimuose, vaikų ten buvo?

Stasys Stepanavičius: Buvo vaikų.

Alicija Žukauskaitė: Kaip jie buvo apsirengę?

Stasys Stepanavičius: Ai, žinot, paprastai apsirengę. Ten per daug nebuvo kada žiūrėt, paskui mus, sakau, vijo tolyn. Tai mes vis laukėm pažiūrėt, kas čia darysis. Kai pradėjo šaudyt, apėmė baimė, nuvarėm namo.

Alicija Žukauskaitė: Ar jūs galėjot per mišką matyti, kas šaudė?

Stasys Stepanavičius: Ne, negalėjom, užtai kad kai tas kelias va eina (rodo), tai nuo kelio į mišką kokia 50 metrų, per medžius nematyt. Ten tik aliarmas ir viskas.

Alicija Žukauskaitė: Kiek laiko maždaug truko tas šaudymas?

Stasys Stepanavičius: O, tai tas šaudymas ilgokai truko, kad mes parėjom namo, ir dar vis buvo girdėt pyškinimas. Mums pareit buvo pora kilometrų. Paskui dar tėvai ėjo ten pažiūrėt, jų irgi neleido artyn. Paskui dar užtruko, kol užkasė, biškį užkasė.

Alicija Žukauskaitė: Papasakokite, kai jūs atėjote grybauti ir pamatėte tas duobes, kaip jos atrodė, kokio tai didumo buvo duobės?

Stasys Stepanavičius: Ilgos, po 50 metrų išvartytos gilios duobės, plačios, kaip kambarys, jei ne platesnės.

Alicija Žukauskaitė: Tai čia buvo laukymė miške?

Stasys Stepanavičius: Tarpas. Ten tas miškas retokas buvo toks.

Alicija Žukauskaitė: Ar jums teko nueiti į tą vietą jau po šaudymo?

Stasys Stepanavičius: Ant rytojaus varėm visi vaikai pažiūrėt, kas ten darosi.

Alicija Žukauskaitė: Ir ką jūs pamatėt?

Stasys Stepanavičius: Nu, nieko. Dar buvo kai kur matyt... Tiek tik užkasta buvo, sakau.

Alicija Žukauskaitė: Tai jūs galėjote ir kūnus matyt?

Stasys Stepanavičius: Tai ten drabužiai ar kas, ar ten kūnas matyt - kai kur tik.

Alicija Žukauskaitė: Aplink duobes ar teko pastebėti kokių daiktų ar ko nors?

Stasys Stepanavičius: Nebuvo nieko. Drabužius, matyt, paėmė jie, į tuos vežimus sukrovė, ten nieko nebuvo, biškį užkasta. Tai mes ten vaikai dieną buvom nuvarę pažiūrėt.

Alicija Žukauskaitė: Ar buvo kokių nors pažystamų tarp tų, kurie varė?

Stasys Stepanavičius: Tąsyk tokie vaikai (vaikas buvau), nelabai ir pažinojau. Ką čia, penkiolikos metų. Ten iš tos baimės paskui ir nebuvo ką per daug žiūrėt. Tai, va.

Alicija Žukauskaitė: Norėjau patikslinti, kai jūs matėt tuos vokiečius ant to kelio, ką jie darė, kaip jie elgėsi?

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Stasys Stepanavičius: Nieko, jie stovėjo pakely, ar jie per žiūroną žiūrėjo, ar jie paveikslavo (fotografavo, filmavo), tikrai nežinau, bet žiūrėjo. Paskui tie seniai, mūsų tėvai, sakė, kad paveikslavo vokiečiai.

Alicija Žukauskaitė: O tie vokiečiai pėsti ėjo?

Stasys Stepanavičius: Pėsti, pėsti.

Alicija Žukauskaitė: Sakykit, ar tos žydės moterys buvo priverstos nusirengti prieš šaudymą?

Stasys Stepanavičius: Tai (tikriausiai) nuogos buvo. Paskui sakė, kad be drabužių, drabužiai buvo sumesti. Jas kai pradėjo rengt, sako, tai jos pradėjo šaukt, kaupt.

Alicija Žukauskaitė: O kas čia taip sakė?

Stasys Stepanavičius: Tai kiti buvo turbūt arčiau. Vyrai, katrie nebijojo. Ten buvo prisirinkę žmonių, ba tuoj sužinojo čia.

Alicija Žukauskaitė: O ką tie senesni žmonės sakė, ar jas iki apatinių nurengė, ar visai nuogai?

Stasys Stepanavičius: Sakė, nuogos. Va. Katra nenorėjo rengtis, tai nurengė vyrai, kitos nusirengė pačios.

Alicija Žukauskaitė: Gal dar prisimenate ką nors?

Stasys Stepanavičius: Sakau, mes kažin ar pusvalandį ten buvom. Už tai kad... (bijojom). Mudu jau ėjom.